

Drömmar gör alla

[nggallery id=102]

I Ali Demifängelset i Tirana tog ett par svenska konstnärer fasta på fångarnas och personalens drömmar och inledde därmed en förändringsprocess.

Text: Maria Korpskog | Bild: Charlotte Åberg och Lott Edvards
| [Prenumerera](#) | Artikel i [SocialPolitik nr 3 2011](#)

Drömmar öppnar upp för samtal. I Albanien behöver man samtala. Där har man inte bearbetat sina upplevelser från diktatortiden, man är fortfarande ovan vid och rädd för att uttala sig. Så beskriver konstnären Charlotte Åberg ingången till sitt och Lott Alfreds projekt Social sculpture, dreams and gender issues vid Ali Demifängelset i Tirana.

– Jag hade tänkt mig miljön och människorna som stränga. Där kom mina fördomar på skam, säger Charlotte Åberg.

Konstnärerna blev mötta med öppna armar. Fängelsedirektören Marinela Sota deltog med liv och lust i projektet, så även hennes anställda. Och fångarna! Över alla klassgränser, kvinnor som män.

I Albanien har man en tradition av att tillmäta drömmar stor betydelse, vilket konstnärerna inte hade en aning om när de kom, det var en ren lyckträff. Man tror också på sanndrömmar.

– Det gör jag också, berättar Charlotte Åberg. Man kan ofta känna på sig vad som kan hända. Kanske är man mer medveten om det i Albanien än vad vi är hos oss idag. Vi gömmer undan saker istället, vi vill att allt ska se perfekt ut.

En kvinna i Ali Demifängelset berättade under en workshop att bergen spelar en viktig roll i albansk folktro. Staden Tirana är omringad av berg. Dessa berg används i drömmarna. Kvinnan berättade att man kan bli av med sina mardrömmar om man går upp tidigt om morgonen, kliver upp högst på berget och viskar drömmen tyst för berget.

Eftersom albanska familjer ofta pratar om drömmar var det lätt att överföra familjesituationen till att också gälla på arbetsplatsen Ali Demi.

– Vi fungerade som en slags katalysator, säger Charlotte Åberg. För mig är konst kommunikation oavsett om det är en tavla eller en social skulptur.

Social skulptur är en konstform som både hon och Lott Alfreds arbetar med. Begreppet initierades av en tysk konstnär, Joseph Beuys, efter andra världskriget. Social skulptur kallade han de oförutsägbara resultat som uppstår när människor samlas och samtalar med och befruktar varandra, berättar Lasse Ekstrand i sin bok om Joseph Beuys.

Den sociala skulpturen blir till när alla deltar och lämnar ett bidrag, och ingen bara är en passiv åskådare. "I det sprakande, produktiva ögonblicket, som inte kan administreras eller beordras fram, uppstår den sociala konsten" citerar Ekstrand honom.

– Social skulptur handlar om att tro på sig själv, att prata om och att göra något åt saker, förklarar Charlotte Åberg. Vi försöker återuppfinna det här och nu, göra nytt.

Beuys talade om den "sociala konsten"; han vidgade konstbegreppet, och konst kom för honom att beteckna möten, interaktion, tilltal, social dynamik, kedjereaktioner. Han såg livet som konst! konsten som liv! Han strävade efter att utveckla en ny och aldrig förr skådad teori om samhället, konsten och människorna som det verkliga kapitalet. Individer som vågar vara fria och fritt skapande.

– Joseph Beuys sa "Vi är revolutionen. Den sker inom oss, måste börja där", förklarar Charlotte Åberg. Han menade en icke-våldsrevolution.

– Social skulptur handlar om att utbilda sig, börja tänka, använda sig av sin kreativitet, och där är varje människa en konstnär.

Arbetet med social skulptur är processinriktat. Samtal och diskussioner används som material. Drömberättelser, objekt och

filmsekvenser bildar underlag för en öppen diskussion på arbetsplatsen och en undersökning av symboler och arketyper i en patriarkal struktur.

– I ett social skulptur-projekt är man inte analyserande och psykologiserande – utan man för fram konsten och bildvärlden istället, berättar Charlotte Åberg.

– Vi jobbar med drömmar även i Stockholm, till exempel på Kulturhuset. Om det dyker upp andra som är intresserade av att tala om sina drömmar så fortsätter vårt projekt där och då.

Projektet Social sculpture, dreams and gender issues, bestod av workshops, seminarier, screenings och nätverksaktiviteter i båda länderna i oktober 2007 och februari 2008. Syftet var att skapa en plattform för ett internationellt utbyte mellan konst och kriminalvård.

Nu har boken om projektet kommit ut. Den har ett rikt dröm- och bildmaterial och kan beställas via Konstfrämjandet eller från förlaget Harakulla press.

Och fängelsedirektören Marinela Sota är idag chef för den brottsförebyggande verksamheten i Tirana. Inom den driver hon ett EU-projekt tillsammans med Konstfrämjandet. Drömmarna fortsätter.

maria.korpskog@telia.com

Läs vidare

Social sculpture, dreams and gender issues, Charlotte Åberg och Lott Alfreds, Harakulla press 2011

Varje människa en konstnär. Om samhällsvisionären och livskonstnären Joseph Beuys, Lasse Ekstrand, Korpen 1998 & 2001